

KHỐI 7. MÔN NGỮ VĂN
HƯỚNG DẪN NỘI DUNG HỌC TẬP TUẦN 11

TUẦN 11

Tiết 41

Văn bản

CẢNH KHUYA
RẼM THÁNG GIÊNG

Hồ Chí Minh

A. HƯỚNG DẪN HỌC SINH TỰ TÌM HIỂU BÀI

*Chú ý: Học sinh chỉ đọc, không cần viết bài

Đọc kĩ sách giáo khoa trang 140,141,142 và thực hiện các yêu cầu:

* Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu tác giả tác phẩm

- Đọc chú thích (sgk/127) Nêu những hiểu biết của bản thân về tác giả Hồ Chí Minh.

- Đọc văn bản : “Cảnh khuya”, “Rằm tháng giêng”.

- Tìm xuất xứ và thể thơ, phương thức biểu đạt và bố cục.

* Nhiệm vụ 2: Tìm hiểu nội dung văn bản

A. Văn bản “Cảnh khuya”

- Hai câu đầu:

+ Bức tranh cảnh khuya ở đây có những hình ảnh nào?

+ Những hình ảnh đó được tác giả miêu tả như thế nào? Trước hết là hình ảnh tiếng suối?

+ Hình ảnh trăng, cỏ thụ, hoa được miêu tả nhờ biện pháp nghệ thuật nào?

+ Qua cách miêu tả ấy, em hình dung ra cảnh như thế nào? Qua đó em có nhận xét gì về cảnh khuya trong bài thơ?

- Hai câu cuối:

+ Con người hiện lên trong hai câu thơ cuối như thế nào?

- + Vì sao Bác trần trọc không ngủ được?
- + Điệp ngữ *chưa ngủ* có tác dụng gì?
- + Qua đó, em hình dung được tâm trạng nào của Bác?

B. RẼM THÁNG GIÊNG

- Hai câu thơ đầu:

- + Đọc hai câu thơ đầu, em cảm thấy cảnh rằm tháng giêng được Bác miêu tả bằng chi tiết, hình ảnh nào?
- + Trong câu có sử dụng nghệ thuật gì?
- + Từ *xuân* được lặp lại 2 lần thể hiện cảm xúc gì của nhà thơ?

- Hai câu thơ cuối:

- + Hai câu thơ cuối của bài thơ, nhà thơ đã miêu tả hình ảnh gì?
- + Hình ảnh ẩn dụ chuyển đổi cảm giác ở đây giúp em cảm nhận được điều gì?
- + Qua đó, em thấy tình cảm nào của Bác qua 2 câu thơ cuối?

*** Nhiệm vụ 3: Làm bài tập**

- Học sinh viết đoạn văn ngắn nêu cảm nhận của em về tình yêu nước, yêu nhân dân mà Bác dành cho đất nước cho dân tộc.

B. NỘI DUNG GHI BÀI:

*Chú ý: Phần này học sinh viết bài đầy đủ vào trong vở.

I. ĐỌC - HIỂU CHÚ THÍCH.

1. Tác giả: (sgk/126)

- Hồ Chí Minh (1890-1969)
- Bác là một nhà thơ, nhà văn, nhà cách mạng vĩ đại, một danh nhân văn hóa thế giới.
- Thơ Bác có sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa chất chiến sĩ và chất nghệ sĩ.

2. Tác phẩm:

a. Hoàn cảnh sáng tác: viết những ngày đầu của kháng chiến chống Pháp tại chiến khu Việt Bắc.

b. Thể thơ: Thể thơ thất ngôn tứ tuyệt

c. Phương thức biểu đạt: biểu cảm

d. Bố cục: 2 phần

II. ĐỌC- HIỂU VĂN BẢN:

A. CẢNH KHUYA.

1. Hai câu thơ đầu: Bức tranh cảnh khuya.

- Hình ảnh: tiếng suối, trăng, cỏ thụ, hoa

→ So sánh tiếng suối với tiếng hát

- Tiếng suối gần gũi với con người hơn và có sức sống.

- Điệp từ “lòng” làm cảnh vật đan xen, hòa quyện vào nhau.

→ Thiên nhiên thanh bình, có linh hồn có sức sống, có sự vận động, gắn bó với nhau.

2. Hai câu thơ cuối: Hình ảnh con người.

- Trần trọc không ngủ được vì:

+ cảnh đẹp như vẽ

+ lo nỗi nước nhà

→ Điệp từ “chưa ngủ”

→ Bác yêu thiên nhiên say đắm, yêu nước sâu nặng.

B. RẼM THÁNG GIÊNG

1. Hai câu thơ đầu

- Miêu tả không gian cao rộng bát ngát, tràn đầy ánh sáng và sức sống của mùa xuân trong đêm rằm tháng giêng.

- Điệp từ: "xuân"

→ Nhân mạnh vẻ đẹp và sức sống mùa xuân đang tràn ngập cả đất trời.

→ Cảm xúc nồng nàn, thiết tha trước vẻ đẹp thiên nhiên của Bác.

2. Hai câu thơ cuối

- Vẻ đẹp của con người.
  - + bàn việc quân.
  - + trăng ngân đầy thuyền...
- Trăng là người bạn tri âm, tri kỉ của con người
- Từ ngữ, hình ảnh gợi cảm.
- Nghệ thuật: ẩn dụ chuyển đổi cảm giác: trăng ngân đầy thuyền
  - Tâm hồn yêu trăng, yêu thiên nhiên, gắn với lòng yêu nước
  - => Phong thái ung dung, tin tưởng vào tương lai thắng lợi của cách mạng, hình ảnh người chiến sĩ đang bàn việc nước.

GHI NHỚ SGK/143

(Hs không cần ghi)

1. Nghệ thuật

- Vẻ đẹp cổ điển và hiện đại
- Từ ngữ gợi hình, biểu cảm
- Sử dụng điệp từ có hiệu quả

2. Nội dung

- Cảnh khuya: trăng với người còn khoảng cách, con người say đắm, chiêm ngưỡng, nhìn trăng từ xa.
- Rằm tháng giêng: trăng không chỉ là bầu bạn. Là tri âm tri kỉ ngồi cùng thuyền bàn việc quân, trăng còn đi vào trái tim người thi sĩ.

IV. LUYỆN TẬP

- Học sinh viết đoạn văn ngắn nêu cảm nhận của em về tình yêu nước, yêu nhân dân mà Bác dành cho đất nước cho dân tộc.

V. DẶN DÒ

- Học bài, hoàn thiện bài tập
- Chuẩn bị tiết “Các yếu tố tự sự, miêu tả trong văn biểu cảm”

TUẦN 11

TIẾT 42 : Tập làm văn:

CÁC YẾU TỐ TỰ SỰ MIÊU TẢ TRONG VĂN BIỂU CẢM

A. HƯỚNG DẪN HỌC SINH TỰ TÌM HIỂU BÀI

Chú ý: Học sinh chỉ đọc, không cần viết bài

Đọc kĩ sách giáo khoa trang 1137,138,139 và thực hiện các yêu cầu

* Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu tự sự và miêu tả trong văn biểu cảm

- Các em đọc lại văn bản “Cảnh khuya” và thực hiện các yêu cầu.
- + Chỉ ra yếu tố tự sự, miêu tả trong bài thơ?
- + Nêu ý nghĩa của chúng đối với bài thơ.
- Các em đọc văn bản “Tuổi thơ im lặng” và trả lời các câu hỏi.
- + Em hãy chỉ ra các yếu tố tự sự, miêu tả trong đoạn văn và cảm nghĩ của tác giả.
- + Nếu không có yếu tố tự sự và miêu tả thì biểu cảm có thể bộc lộ được không?
- + Vậy tự sự và miêu tả có tác dụng gì trong văn biểu cảm?

* Nhiệm vụ 2: Làm bài tập:

- Làm bài tập trong sách giáo khoa trang 138, 139.

B. NỘI DUNG GHI BÀI

Chú ý: Phần này học sinh ghi chép đầy đủ vào vở

I. TÌM HIỂU BÀI

Tự sự và miêu tả trong văn bản tự sự:

* Ví dụ: SGK

a. Văn bản 1: “ Cảnh khuya”

- Yếu tố miêu tả:
- + Âm thanh: tiếng suối
- + Cảnh vật: trăng, hoa, cây cỏ thụ
- Yếu tố tự sự: Kể về một người chưa ngủ

→ Tác dụng: Gọi vẽ đẹp của đêm trăng và cảm xúc của Bác trong đêm trăng: tình yêu thiên nhiên với niềm yêu nước, thương dân sâu sắc, tha thiết

b. Văn bản 2: Đoạn trích “Tuổi thơ im lặng” của Duy Khán

- Miêu tả : Bàn chân của bố (ngón khum khum, gan bàn chân xám xịt và lộ rõ, mu bàn chân mốc trắng... → bàn chân vất vả.

- Tự sự :

+ Bố ngâm chân nước muối.

+ Bố đi sớm về khuya

- Biểu cảm: Niềm thương cảm đối với bố “ Bố ơi!... bệnh”.

→ Tự sự, miêu tả nhằm kêu gọi cảm xúc, cảm xúc (biểu cảm) chi phối miêu tả, tự sự.

II. GHI NHỚ SGK/138

III. LUYỆN TẬP

Bài 1: Kể lại bài “ Ngẫu nhiên viết nhân buổi mới về quê” bằng văn xuôi biểu cảm

* Gợi ý :

- Tác giả ra đi khi nào?

- Khi trở về tác giả thay đổi gì ?

- Có ai nhận ra tác giả không ?

IV. DẶN DÒ

- Học bài, hoàn thiện bài tập

- Chuẩn bị tiết : Luyện nói: Văn biểu cảm về sự vật, con người.

TUẦN 11

Tiết 43 – Tập làm văn

LUYỆN NÓI: VĂN BIỂU CẢM VỀ SỰ VẬT, CON NGƯỜI

A. HƯỚNG DẪN HỌC SINH TỰ TÌM HIỂU

Chú ý: Học sinh chỉ đọc, không cần viết bài

Đọc kĩ sách giáo khoa trang 129,130 và thực hiện các yêu cầu

*** *Nhiệm vụ 1: Củng cố lại kiến thức***

- Đặc điểm của văn biểu cảm là gì?
- Nêu các bước làm bài văn biểu cảm.

*** *Nhiệm vụ 2: Hướng dẫn học sinh tìm ý, lập dàn ý.***

- **Đề:** cảm nghĩ về tình bạn.
- + Em hiểu thế nào là tình bạn?
- + Thế nào là tình bạn đẹp?
- + Ý nghĩa của tình bạn?
- + Trong cuộc sống, trong học tập giúp chúng ta những gì?

*** *Nhiệm vụ 3: Luyện nói***

B. NỘI DUNG GHI BÀI

Phần này các em ghi chép bài đầy đủ vào vở ghi

I. Củng cố kiến thức:

- Bài văn biểu cảm có những đặc điểm sau:
  - + Mỗi bài tập trung biểu đạt một tình cảm chủ yếu.
  - + Có thể chọn một hình ảnh có ẩn dụ (là một đồ vật, loài cây, hiện tượng) để gửi gắm tình cảm, tư tưởng, hoặc biểu đạt bằng cách biểu lộ trực tiếp những nỗi niềm cảm xúc trong lòng.
  - + Bố cục 3 phần: Mở bài, Thân bài, kết bài.
  - + Tình cảm rõ ràng, trong sáng, chân thực thì bài văn biểu cảm mới có giá trị.
- Các bước làm bài văn biểu cảm:

- + Bước 1: Tìm hiểu đề
- + Bước 2: Tìm ý, lập dàn ý
- + Bước 3: Viết bài
- + Bước 4: Đọc bài và sửa chữa lại bài.

II. Luyện tập:

* **Đề:** Cảm nghĩ về tình bạn.

DÀN BÀI

MB: Nêu cảm nghĩ chung về tình bạn. (Là 1 trong những thứ rất quan trọng ,cần thiết đối với mỗi người)

TB:

- Tình bạn đã gợi lên cảm xúc gì trong em? (ai cũng cần tình bạn)
- + Tình bạn phải chân thành, trong sáng ,vô tư, tin tưởng nhau.
- + Hiểu biết và thông cảm, chia sẻ buồn vui, giúp nhau tận tình.
- Tình bạn có ý nghĩa như thế nào đối với mỗi người? Là chỗ dựa tinh thần đáng tin cậy, là nguồn động viên , an ủi, khích lệ
- + Lúc học tập – có người trao đổi, để hỏi...
- + Vui – cùng chung vui.
- + Buồn – có người chia sẻ.
- Kể 1 vài kỉ niệm đáng nhớ giữa em và bạn.

KB: Cảm nghĩ của em về tình bạn, tình cảm đối với những người bạn. (quý tình bạn, giữ gìn tình bạn bền lâu)

III. Luyện nói:

- Học sinh tự luyện nói theo dàn ý trên.
- Soạn bài: Luyện nói: Văn biểu cảm về sự vật, con người

TUẦN 11

Tiết 44 – Tập làm văn

LUYỆN NÓI: VĂN BIỂU CẢM VỀ SỰ VẬT, CON NGƯỜI (TT)

A. HƯỚNG DẪN HỌC SINH TỰ TÌM HIỂU

Chú ý: Học sinh chỉ đọc, không cần viết bài

Đọc kĩ sách giáo khoa trang 129,130 và thực hiện các yêu cầu

*** *Nhiệm vụ 1: Củng cố lại kiến thức***

- Đã thực hiện ở tiết 43

*** *Nhiệm vụ 2: Hướng dẫn học sinh luyện tập.***

- **Đề:** cảm nghĩ về người thầy/cô mà em yêu quý.

+ Người mà em yêu quý là ai?

+ Trong cuộc sống, trong học tập giúp chúng ta những gì?

+ Người đó có ý nghĩa gì trong cuộc sống của em?

+ Tình cảm em dành cho người đó như thế nào?

*** *Nhiệm vụ 3: Luyện nói***

B. NỘI DUNG GHI BÀI

Phần này các em ghi chép bài đầy đủ vào vở ghi

I. Củng cố kiến thức:

II. Luyện tập:

* Đề: Cảm nghĩ về người thầy/cô em yêu quý

DÀN BÀI

1. Mở bài

- Giới thiệu người đó là ai.

- Tình cảm của em dành cho người đó.

2. Thân bài:

a. Cảm nhận về ngoại hình:

- Tên tuổi của người em yêu quý.

- Những chi tiết tiêu biểu:

+ gương mặt (chữ điền /phúc hậu/ trái xoan..) ,

+ đôi mắt (to, tròn, cảm nhận được sự ấm áp niềm yêu thương vô tận trong đôi mắt ấy ..) ,

+ mái tóc (pha sương, điểm bạc vì tàn tảo sớm hôm)

+ nụ cười (hiền hậu, trù mến.....),

+ giọng nói (ấm áp, trầm ấm..)

b. Cảm nghĩ về hành động, tính cách của thầy/cô

- Những nét tiêu biểu về tính cách, sở thích, lối sống. Người đó là người như thế nào? (hiền lành, tốt bụng, nghiêm khắc...)

- Những hành động, cách xử xử của người đó đối xử với em và những người xung quanh: rất hay giúp đỡ mọi người, Có một tấm lòng nhân ái, yêu thương gia đình, không quản khó khăn gian khổ, ...

- Các công việc thường làm (thể hiện sự chăm sóc gia đình hay học tập, ...).

- Khi rảnh rỗi thường làm gì?

c. Kỉ niệm với thầy/cô

- Kể kỉ niệm ấn tượng, khó phai từ đó bộc lộ tình cảm, cảm xúc với người em yêu quý.

d. Ảnh hưởng của thầy/cô trong cuộc sống của em

- Người đó yêu thương em, giúp đỡ em như thế nào?

- Em học được điều gì từ người đó.

3. Kết bài

- Tình cảm của em dành cho người đó.

- Em sẽ làm gì để xứng đáng với tình cảm của người đó dành cho mình?

III. Luyện nói:

- Học sinh tự luyện nói theo dàn ý trên.

- Soạn bài: Tiếng gà trưa